

กลไกการระงับข้อพิพาทภายใต้สัญญางานก่อสร้าง (FIDIC) ในรูปแบบคณะกรรมการข้อพิพาท (The Dispute Board)

Dispute Resolution Mechanism under FIDIC Contract by the Dispute Board

ทัชชกร มหาเถลง^{1*} และเจียมจิต สุวรรณน้อย²

Thatchaporn Mahathalaeng^{1*} and Cheamchit Suwarnnoi²

^{1,2}อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Lecturer from the Faculty of Law Sripatum University

*Corresponding Author Email: thatchaporn.ma@spu.ac.th

Received: 21 April 2025

Revised: 11 May 2025

Accepted: 13 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ศึกษาวิธีการระงับข้อพิพาทในรูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทตามสัญญา FIDIC ที่ใช้จัดการข้อพิพาทในงานก่อสร้าง โดยทำการศึกษากฎหมาย กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรครวมถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ในการใช้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทเพื่อจัดการกับข้อพิพาทในโครงการก่อสร้างก่อนเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ และเพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมให้การระงับข้อพิพาททางเลือกได้รับความนิยมและมีการนำมาใช้กับธุรกิจอื่น ๆ ในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการทำงานของสัญญาจะครอบคลุมการปฏิบัติงานของวิศวกรที่ปรึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของคู่สัญญาที่ต้องดูแลงานก่อสร้างให้สำเร็จตามเป้าหมาย สัญญา FIDIC จัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ให้งานบริหารโครงการก่อสร้างเกิดการพัฒนางานส่งเสริมการดำเนินธุรกิจงานก่อสร้างให้มีการบริหารจัดการอย่างซื่อสัตย์เที่ยงตรง มีการบริหารโครงการอย่างยั่งยืน เกิดการทำงานที่มีคุณภาพและสามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ในข้อสัญญา FIDIC มีการกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการทางอนุญาโตตุลาการที่เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกทางหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับงานก่อสร้างที่คู่สัญญามุ่งหวังให้งานก่อสร้างเสร็จสิ้นสมบูรณ์โดยปราศจากการทึงงาน หรือการฟ้องร้องจนทำให้โครงการก่อสร้างต้องมีการหยุดชะงักซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายเป็นมูลค่าที่สูงและต้องใช้เวลาในการจัดการข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางศาลตามปกติ โดยที่กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการได้รับความยอมรับในทางสากลว่าเป็นการระงับข้อพิพาทที่มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการสูง สามารถรักษาความลับ และคู่สัญญาสามารถรักษาความสัมพันธ์เพื่อจะดำเนินธุรกิจร่วมกันต่อไปได้ สัญญา FIDIC ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งที่เรียกว่าคณะกรรมการระงับข้อพิพาท (The Dispute Board) ที่มีการตั้งคณะบุคคลขึ้นตามสัญญาเพื่อโครงการก่อสร้างนั้น ๆ ให้มีหน้าที่ระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อให้ข้อพิพาทได้รับการแก้ไขทันเวลาทำให้ไม่ต้องเสียเวลาไปกับปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ: สัญญา FIDIC, คณะกรรมการระงับข้อพิพาท, อนุญาโตตุลาการ

Abstract

This academic consists purposes to study the dispute resolution mechanism by the Dispute Board under FIDIC contracts applied to dispute management in construction work. This article will focus on legal and related case studies, problem analysis, obstacles and limitations on the application of the Dispute Board for dispute management in construction work prior to entering into arbitration procedure as well as to efficiently promote alternative dispute resolution for other businesses in Thailand. It was found that the contract mechanism will cover the roles of the consulting engineer who is the representative of the counterparty that oversees the completion of the construction work as planned. FIDIC contracts are designed to develop construction project management, promote honest and fair management of construction businesses, sustainable project management, quality work, and appropriate risk management. FIDIC contracts comprise the provisions for dispute resolution through arbitration, which is considered one of the appropriate alternative dispute resolutions, for resolving construction work related disputes, in which the counterparties anticipate that their construction work will be completed without the abandonment of work or litigation, causing the construction project to be halted and, ultimately, leads to high-value loss and time-consuming for dispute resolution through normal court proceedings. Arbitration procedure is internationally recognized as highly flexible proceedings and confidential dispute resolution. The counterparties can maintain their relationships to collaboratively sustain their business operations. FIDIC contracts set the provision for the appointment of a committee called the Dispute Board who is a group of individuals under the contract for such construction project. The Dispute Board is responsible for resolving any dispute during the operation of the project so such dispute can be settled in a timely manner.

Keywords: Fidic Contract, Dispute Board, Arbitration

บทนำ

จากข้อมูลสถิติของสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2567 พบว่าภาคธุรกิจทางด้านการก่อสร้างถูกคาดการณ์ว่า การลงทุนภาครัฐในปี 2567 จะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.6 และจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอีกร้อยละ 2.6 ในปี 2568 โดยเฉพาะการก่อสร้างงานอาคารของภาคเอกชนที่มีมูลค่า 138,809 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 สอดคล้องกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในหลายธุรกิจ ทำให้เห็นว่าภาพรวมธุรกิจก่อสร้างมีแนวโน้มทยอยปรับตัวดีขึ้น จากการเร่งลงทุนก่อสร้างของภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวจากภาวะชะลอตัว อีกทั้งนโยบายการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ทั้งในส่วนของการลงทุนต่อเนื่องและโครงการลงทุนใหม่ที่จะเปิดประมูล เช่น รถไฟฟ้า ทางด่วน สนามบิน รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อีอีซี ดังนั้น โครงการก่อสร้างที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างนั้นจะอยู่บนพื้นฐานการตกลงกันในรูปแบบสัญญาจ้างก่อสร้าง ยิ่งโครงการก่อสร้างที่มีมูลค่าสูงมากสัญญาจะมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นและมีโอกาสเกิดปัญหาที่นำมาซึ่งข้อพิพาทได้ในหลายประเด็น ปัญหาที่เกิดจากงานก่อสร้างมีที่มาได้ในหลายรูปแบบหากว่าสัญญาก่อสร้างไม่มีความรัดกุมสมบูรณ์เพียงพอไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ

หน้าที่ความรับผิดชอบของคู่สัญญาและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ปกติแล้วคู่สัญญาในสัญญาจ้างก่อสร้างแต่ละฝ่ายย่อมพยายามทำให้การก่อสร้างตามที่ตกลงกันไว้เกิดปัญหาน้อยที่สุด แต่หากสัญญาก่อสร้างมีความไม่ชัดเจน มีถ้อยคำที่กำกวมทำให้เกิดการตีความ หรือมีข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมแล้วนั้นย่อมทำให้การดำเนินงานก่อสร้างอาจต้องหยุดชะงักลง เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีปัญหาทางกฎหมายที่นำมาสู่ความขัดแย้งอีกหลายประการ เมื่อเกิดกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญา ย่อมส่งผลกระทบกับการดำเนินการโครงการก่อสร้างนั้นให้แล้วเสร็จ วิธีการระงับข้อพิพาทในสัญญาก่อสร้างจึงใช้วิธีการทางอนุญาโตตุลาการในการจัดการความขัดแย้งเป็นหลัก เนื่องจากเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากลและสามารถจัดการข้อพิพาทได้อย่างเหมาะสมกับงานก่อสร้างที่มุ่งหวังที่ความสำเร็จของงานก่อสร้างทั้งทางด้านการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และรักษาความสัมพันธ์ของคู่สัญญาไว้ให้ยังคงดำเนินธุรกิจร่วมกันจนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์

FIDIC หรือสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ ย่อมาจาก The International Federation of Consulting Engineers ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพที่ปรึกษางานทางวิศวกรรมที่มีการจัดทำสัญญาเป็นรูปแบบมาตรฐานที่ใช้กับสัญญาการก่อสร้างระหว่างประเทศ โดยสัญญา FIDIC มีความเป็นมาตรฐานสากลที่ปัจจุบันมีการนำมาใช้กับโครงการก่อสร้างที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างเชื้อชาติกัน ซึ่งหมายรวมถึงการใช้ภาษาในการสื่อสารและเขตอำนาจศาลที่แตกต่างกันด้วยสัญญา FIDIC ถูกออกแบบให้เป็นสัญญามาตรฐานเกี่ยวกับงานก่อสร้างทั้งในและต่างประเทศที่สภาวิศวกรของประเทศไทยนำมาใช้กับงานก่อสร้างทุกประเภทที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดข้อสัญญาที่เป็นธรรมและมีความเป็นมาตรฐานสากล สัญญา FIDIC ถือเป็นสัญญากลางที่ประเทศสมาชิกนำมาใช้กับงานก่อสร้างโดยมีหลักการและการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน ด้วยกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกที่มีวิธีการเลือกไล่เรียงระดับการใช้ตั้งแต่การเจรจา การไกล่เกลี่ย และการประนีประนอม ที่เป็นกระบวนการก่อนวิธีการทางอนุญาโตตุลาการ ซึ่งสัญญา FIDIC ได้กำหนดกระบวนการระงับข้อพิพาทก่อนวิธีการทางอนุญาโตตุลาการขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าการตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาท (The Dispute Board) ที่ให้สมาชิกของสภาวิศวกรที่มีการขึ้นบัญชีรายชื่อไว้เป็นกรรมการที่ถูกตั้งขึ้นตามสัญญาจำนวนหนึ่งหรือสามคน ซึ่งได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการวินิจฉัยจัดการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างงานก่อสร้าง คณะกรรมการระงับข้อพิพาทจึงมีบทบาทที่จัดการกับข้อเรียกร้องหรือข้อขัดแย้งไม่ให้พัฒนาไปเป็นข้อพิพาท โดยมีหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบดูสถานที่ทำการก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำต่อปัญหาต่าง ๆ ซึ่งวิธีการนี้จะสามารถหลีกเลี่ยงการเกิดข้อพิพาทได้เป็นอย่างดีเพราะทุกปัญหาจะได้รับการแก้ไขทันถ่วงที่ไม่ต้องรอจนเกิดเป็นปัญหาพิพาทกัน ปัจจุบันประเทศไทยเป็นสมาชิก FIDIC หรือสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ และมีการนำสัญญา FIDIC มาใช้กับงานก่อสร้างระหว่างประเทศ

กลไกการระงับข้อพิพาทภายใต้ สัญญางานก่อสร้างของ FIDIC (International Federation of Consulting Engineers) ได้กำหนดให้มีการใช้ คณะกรรมการข้อพิพาท หรือ Dispute Board (DB) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการระงับข้อพิพาทอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยเฉพาะในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนสูง เพื่อให้สามารถจัดการข้อพิพาทได้โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการหรือศาลในทันที โดยรูปแบบของคณะกรรมการข้อพิพาท (Dispute Board) ใน FIDIC มีการกำหนดให้ใช้คณะกรรมการข้อพิพาทใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) Dispute Review Board (DRB) ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะที่ไม่มีผลผูกพัน (non-binding recommendations) 2) Dispute Adjudication Board (DAB): ให้คำตัดสินที่มีผลผูกพันชั่วคราว

(binding unless and until revised in arbitration) และ 3) Dispute Avoidance/Adjudication Board (DAAB) ใช้ในสัญญา FIDIC 2017 ซึ่งรวมหน้าที่ทั้งการป้องกันข้อพิพาทและการตัดสินข้อพิพาทไว้ในคณะเดียวกัน (Federation International des Ingenieurs-Conseils (FIDIC), 2017)

ดังนั้น บทความฉบับนี้ผู้เขียนมุ่งหวังให้เห็นถึงประโยชน์ของการนำวิธีการเลือกใช้กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกรูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทมาประยุกต์ใช้กับภาคธุรกิจอื่น ๆ ในประเทศไทยเพื่อเป็นทางเลือกในแก้ไขข้อขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทวิเคราะห์

บทความฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาวิธีการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทในรูปแบบที่เรียกว่าคณะกรรมการข้อพิพาท ด้วยธรรมชาติของการเกิดข้อพิพาทนั้นมักเริ่มต้นจากความคิดเห็น หรือการทำงานที่ไม่ตรงกันซึ่งเป็นผลมาจากการที่คู่สัญญามีหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นตามสัญญา หรือการตีความสัญญา ทำให้อาจเกิดข้อเรียกร้องจากการทำงานที่มีมุมมองที่แตกต่างกันได้ เมื่อข้อเรียกร้องดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนอง หรือไม่ได้รับการยอมรับจากอีกฝ่ายหนึ่ง ข้อเรียกร้องที่ไม่ได้รับการปฏิบัตินั้นย่อมเกิดเป็นข้อขัดแย้งขึ้น และข้อขัดแย้งที่ไม่สามารถระงับไปได้ย่อมนำไปสู่การเกิดข้อพิพาท ในการจัดการความขัดแย้งปัจจุบันมีการนำวิธีการนำกระบวนการที่เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกลมาใช่มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบการเจรจาต่อรองที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายร่วมกันหาทางออกด้วยกันโดยไม่ต้องมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่หากข้อขัดแย้งยังไม่ได้รับการแก้ไขแล้วนั้นคู่สัญญาอาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยโดยมีบุคคลที่สามที่ทั้งสองฝ่ายเลือกขึ้นเข้ามาช่วยให้การตกลงกันมีความง่ายมากขึ้น อย่างไรก็ตามหากการจัดการข้อพิพาทยังไม่เป็นผลและมีความระดับความเข้มข้นมากขึ้นด้วยมีเหตุที่เกิดจากข้อจำกัดต่าง ๆ ในการทำงานตามสัญญา เช่น ต้องมีการปรับเปลี่ยนงาน หรือราคาสินค้าตามราคาที่ผันผวนตามท้องตลาด แต่คู่สัญญาฝ่ายผู้ว่าจ้างยังไม่เห็นด้วยกับการเสนอราคาของผู้รับจ้าง เป็นต้น คู่สัญญาอาจเลือกคนกลางที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อพิพาทเหล่านั้นเข้ามาเป็นผู้ประนีประนอมข้อพิพาทเพื่อให้การตกลงกันเป็นไปด้วยเหตุและผลและเกิดความน่าเชื่อถือได้รับการยอมรับจากคู่สัญญาทุกฝ่าย หลังจากได้ข้อตกลงสรุปแล้วจะจัดทำเป็นหนังสือประนีประนอมกันเพื่อลงนามแล้วให้คู่สัญญาได้ถือปฏิบัติตามสิ่งที่ทำข้อตกลงไว้ร่วมกันเพื่อให้สัญญาหลักยังคงดำเนินงานต่อไปได้

คณะกรรมการข้อพิพาท (The Dispute Board) เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อระงับข้อพิพาทตามหน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญา ซึ่งในสัญญาโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเพื่อช่วยคู่สัญญาในการแก้ไข หรือหลีกเลี่ยงข้อพิพาท วัตถุประสงค์หลักของการมีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเพื่ออำนวยความสะดวกในการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาและมีความมุ่งหมายให้สามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาในการดำเนินโครงการได้อย่างรวดเร็ว คุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้ข้อพิพาทต้องเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการหรือศาล สัญญา FIDIC ได้มีการกำหนดหลักการให้มีคณะกรรมการข้อพิพาทจำนวนหนึ่งหรือสามคน โดยให้มีการกำหนดตัวบุคคลไว้ในข้อมูลของสัญญา (Contract Data) ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในหมวดข้อมูลทั่วไป (General Condition) ที่เป็นข้อสัญญาหลักที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่กรรมการระงับข้อพิพาทตามสัญญาต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาที่ใช้เป็นภาษาหลักที่กำหนดไว้ในสัญญาเพื่อใช้

ในการสื่อสารและต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามสัญญาก่อสร้างประเภทนั้น ๆ โดยหากสัญญาไม่ได้ระบุจำนวนของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทไว้ให้กรรมการมีจำนวนสามคน ดังกำหนดไว้ในสัญญา FIDIC ข้อ 20.2 “...The DB shall comprise, as stated in the Contract Data, either one or three suitably qualified persons (“the members”), each of whom shall be fluent in the language for communication defined in the Contract and shall be a professional experienced in the type of construction involved in the Works and with the interpretation of contractual documents. If the number is not so stated and the Parties do not agree otherwise, the DB shall comprise three persons...” วิธีการเลือกคณะกรรมการระงับข้อพิพาทให้สิทธิคู่สัญญาแต่ละฝ่ายเลือกกรรมการฝ่ายละหนึ่งคน และกรรมการสองคนนี้จะร่วมกันเลือกกรรมการอีกหนึ่งคนเพื่อเป็นประธานกรรมการ การตั้งกรรมการระงับข้อพิพาทจะกระทำด้วยวิธีการลงนามในข้อตกลงและให้ถือว่าการแต่งตั้งมีผลในวันที่คู่สัญญาลงนามในข้อตกลงซึ่งการแต่งตั้งกรรมการอาจถูกยกเลิกโดยข้อตกลงร่วมกันของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเท่านั้น

ข้อสัญญา FIDIC กำหนดเอกสารเป็นแบบฟอร์มการแต่งตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเรียกว่า “Dispute Board Agreement” ซึ่งต้องลงนามโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายคือ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างและกรรมการคนเดียวหรือหนึ่งในสามคนหรือประธานผู้ได้รับแต่งตั้งลงนามร่วมกันกับพยานเรียกว่าข้อตกลงไตรภาคี ดังกำหนดไว้ในเงื่อนไขของสัญญา FIDIC ในส่วนของ General Conditions of Dispute Board Agreement 1. Definition “Each Dispute Board Agreement is a tripartite agreement by and between (a) the “Employer” (b) the “Contractor” the “Member” who is defined in the Dispute Board Agreement as being;...” สำหรับด้านการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการข้อพิพาทคู่สัญญาสามารถตกลงเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกันให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการได้ คุณสมบัติหลักของกรรมการระงับข้อพิพาทต้องเป็นผู้มีความเป็นอิสระและไม่ลำเอียง ไม่มีผลประโยชน์ทางการเงินในสัญญาหรือในโครงการที่ปฏิบัติงานยกเว้นการได้รับค่าจ้างภายใต้ข้อตกลง รวมถึงไม่ได้มีการทำข้อตกลงใด ๆ เกี่ยวกับอนาคตการจ้างงานกับผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง และบุคลากรของทั้งสองฝ่าย

1. รูปแบบของคณะกรรมการข้อพิพาท

1.1 คณะกรรมการตัดสินข้อพิพาท (Dispute Adjudication Board) ทำหน้าที่วินิจฉัยและออกคำตัดสิน (Decision) ที่มีผลผูกพันคู่สัญญาทำให้ต้องปฏิบัติตามในทันที

1.2 คณะกรรมการทบทวนข้อพิพาท (Dispute Review Board) ทำหน้าที่พิจารณาข้อพิพาทและให้คำแนะนำ (Recommendations) ที่ไม่มีผลผูกพันคู่สัญญา

1.3 คณะกรรมการแบบผสม (Combined Dispute Board) ทำหน้าที่ทั้งการให้คำแนะนำและการวินิจฉัยตัดสิน โดยกรณีนี้คณะกรรมการจะมีอิสระในการใช้ดุลพินิจที่ให้คำแนะนำหรือจะวินิจฉัยและออกคำตัดสินที่มีผลผูกพันคู่สัญญาก็ได้

2. หน้าที่ของคณะกรรมการระงับข้อพิพาท

2.1 ทำหน้าที่ตามข้อตกลงสัญญาเงื่อนไขทั่วไป (General Condition) และเงื่อนไขสัญญาจ้างที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการระงับข้อพิพาท

2.2 เข้าประชุม ตรวจสอบเขตพื้นที่ การรับฟังความคิดเห็นของคู่สัญญาตามจำเป็น ด้วยวิธีกำหนดขั้นตอนการขอเข้าตรวจสอบงานก่อสร้างในพื้นที่ก่อสร้างและขั้นตอนการให้ความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการ

2.3 กำหนดขั้นตอนในการให้คำวินิจฉัยภายใต้เงื่อนไขสัญญาก่อสร้าง

2.4 อำนาจตัดสินใจในการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญหนึ่งคนขึ้นไปในการจัดการข้อขัดแย้ง ตัดสินใจเกี่ยวกับเขตอำนาจอำนาจในการพิจารณาข้อขัดแย้ง ดำเนินการประชุมใด ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเริ่มกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง พิจารณาเกี่ยวกับการชำระค่าใช้จ่ายตามสัญญา การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว และการใช้มาตรการชั่วคราวตามดุลพินิจ

3. กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยคณะกรรมการข้อพิพาทตามสัญญา FIDIC

3.1 สัญญา FIDIC ให้อำนาจวิศวกรในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างตามสัญญาให้เสร็จสิ้นก่อน โดยกำหนดให้วิศวกรต้องปรึกษากับคู่สัญญาและสนับสนุนให้คู่สัญญาได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาให้บรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับข้อเรียกร้อง กรณีที่วิศวกรไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จคู่สัญญาไม่ร่วมกันทำข้อตกลงภายในระยะเวลา 42 วัน หากเป็นเรื่องที่เป็นการตกลงที่มีการเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือเรื่องที่ต้องตัดสินใจตามเงื่อนไขของสัญญาให้ถือเป็นข้อพิพาท คู่สัญญาต้องนำเรื่องให้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทพิจารณา

3.2 การหลีกเลี่ยงข้อพิพาทมี 2 รูปแบบ คือ

3.2.1 แบบไม่เป็นทางการ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันทำหนังสือถึงคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเพื่อปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาที่มีการขัดแย้งจากงานในโครงการก่อสร้าง โดยคณะกรรมการระงับข้อพิพาทอาจจัดให้มีการประชุมกันระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเพื่อทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาให้ชัดเจนขึ้น การจัดการข้อขัดแย้งของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทไม่จำเป็นต้องกระทำอย่างเป็นทางการโดยอาจให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะให้กับคู่สัญญาอย่างเป็นกลางได้ตลอดโดยในการประชุมคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง หรือกระทำด้วยวิธีการการเข้าตรวจพื้นที่ก่อสร้างตลอดระยะเวลาของสัญญา กรณีนี้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่จำเป็นต้องทำตามคำแนะนำได้และไม่ผูกพันกับการแก้ไขปัญหาหรือคำวินิจฉัยในอนาคตหรือข้อแนะนำที่ให้ไว้ในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรของคณะกรรมการระงับข้อพิพาท

3.2.2 แบบเป็นทางการ คู่สัญญาฝ่ายที่ต้องการเสนอข้อขัดแย้งให้จัดทำหนังสือเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการระงับข้อพิพาทพร้อมทำสำเนาหนังสือถึงคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งและวิศวกรด้วยเพื่อให้คู่สัญญาอีกฝ่ายได้มีโอกาสทำคำคัดค้านชี้แจงข้อขัดแย้งนั้น

3.3 คณะกรรมการระงับข้อพิพาทต้องดำเนินการวินิจฉัยข้อพิพาทให้แล้วเสร็จภายใน 84 วันด้วยวิธีดำเนินการอย่างยุติธรรมและเป็นกลางระหว่างคู่สัญญาโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการแก้ไขข้อขัดแย้งเพื่อเปิดโอกาสให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้ชี้แจงกรณีของฝ่ายตนด้วย หลังการพิจารณาต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรคำวินิจฉัยแจ้งผลถึงคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายและส่งสำเนาถึงวิศวกรให้รับทราบด้วย คำวินิจฉัยจะมีผลผูกพันกับคู่สัญญาที่มีหน้าที่ให้ปฏิบัติตามทันทีไม่ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะทำคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อคำวินิจฉัยที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ภายใน 28 วันนับจากวันที่ได้รับคำวินิจฉัยหากคู่สัญญาไม่ได้ทำคำคัดค้านคำวินิจฉัยของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทจะถือว่าไม่มีผลผูกพันกับคู่สัญญาเป็นข้อยุติแล้ว แต่หากยังไม่ยุติจะต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ ดังกำหนดไว้ในสัญญา FIDIC ข้อ 20.6 “Any disputes between the Parties arising out of or in connection with the Contract not settled amicably in accordance with Sub-Clause and 20.5 above and in

respect of which the DB's decision (if any) has not become final and binding shall be finally settled by arbitration..."

4. กรณีศึกษาในต่างประเทศ

โครงการสนามบินนานาชาติฮ่องกง (Hong Kong International Airport) เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าสูงที่สัญญากำหนดให้คณะกรรมการข้อพิพาทมีอำนาจให้คำแนะนำและพิจารณาตัดสินข้อขัดแย้ง สัญญามือถือประกอบระหว่างประเทศในหลายประเด็น เนื่องจากการเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ คณะกรรมการข้อพิพาทในโครงการนี้มีจำนวน 7 คน มาจากหลากหลายวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เข้าตรวจการทำงานทุก ๆ 3 เดือน รวมทั้งมีการตรวจการทำงานทั้งสิ้น 16 ครั้ง ซึ่งมีเรื่องให้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทวินิจฉัยชี้ขาดจำนวน 6 เรื่อง ในจำนวนข้อพิพาทดังกล่าวมีหนึ่งข้อพิพาทที่ไปสิ้นสุดที่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งอนุญาโตตุลาการมีคำวินิจฉัยเห็นพ้องกับคณะกรรมการระงับข้อพิพาทในประเด็นนั้น โครงการเขื่อนคอนกรีตและโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำในประเทศจีน (Ertan Concrete Dam and Hydro Plant) รัฐบาลจีนใช้สัญญามาตรฐานของ FIDIC กับผู้รับจ้างที่เป็นการร่วมทุนระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทจำนวน 3 คน คณะกรรมการระงับข้อพิพาทได้เข้าเยี่ยมเยียนตรวจสอบการทำงานตลอดช่วงระยะเวลาของสัญญารวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง เพื่อจัดทำเสนอแนะให้แก่คู่สัญญา โดยไม่มีผลผูกพันในทันทีจนกว่าคู่สัญญาสองฝ่ายจะตกลง จากการดำเนินโครงการมีข้อพิพาทมาสู่คณะกรรมการระงับข้อพิพาทจำนวน 40 เรื่อง ซึ่งข้อพิพาททั้งหมดสิ้นสุดที่คณะกรรมการระงับข้อพิพาทไม่มีข้อพิพาทใดที่ไปสู่อนุญาโตตุลาการ

ข้อค้นพบเชิงวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของสหพันธรัฐที่ปรึกษานานาชาติ แต่งานก่อสร้างในประเทศไทยทั้งในภาครัฐที่มีการนำสัญญา FIDIC มาใช้กับโครงการหรือภาคเอกชนที่ใช้สัญญาอื่น ๆ กลับไม่เห็นว่ามีการใช้ทางเลือกในการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทด้วยวิธีการใช้คณะกรรมการระงับข้อพิพาท ทั้งที่กล่าวได้ว่ากระบวนการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเป็นการหลีกเลี่ยงการเกิดข้อพิพาทได้เป็นอย่างดี แม้ว่ากระบวนการจัดตั้งจะถูกกำหนดไว้เป็นข้อสัญญามาตรฐานในสัญญา FIDIC แต่กลับไม่ถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้งานโครงการก่อสร้างในประเทศไทยยังคงใช้วิธีการในการระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ซึ่งคู่สัญญาที่ถูกบังคับตามคำชี้ขาดส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามจนทำให้ต้องนำไปสู่กระบวนการทางศาล แม้ว่ากระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกอื่น ๆ จะถูกนำมาใช้ตามความเหมาะสม แต่ไม่ปรากฏว่าวิธีหลีกเลี่ยงและชี้ขาดข้อพิพาทโดยคณะกรรมการระงับข้อพิพาทจะได้รับการส่งเสริมในฐานะที่เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกในประเทศไทยแต่อย่างใด ข้อพิจารณาที่สำคัญทำให้เห็นว่าโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเข้ามาเป็นหนึ่งในขั้นตอนของงานพบว่าโครงการมีสถิติประสบความสำเร็จในระดับที่ดี อุปสรรคที่สำคัญของการใช้การหลีกเลี่ยงข้อพิพาทด้วยคณะกรรมการระงับข้อพิพาทอาจมาจากการที่ประเทศไทยยังไม่ยอมรับกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกอื่น ๆ ด้วยความเข้าใจว่าการบังคับตามกฎหมายต้องมีสภาพบังคับเท่านั้นจึงจะสามารถจัดการข้อพิพาทได้ ผู้เขียนเห็นว่าข้อดีของการมีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทมีหลายประการในแง่ของการทำธุรกิจต่าง ๆ ที่ต้องใช้สัญญาเป็นหลักในการดำเนินงาน การนำการบริหารจัดการข้อพิพาทวิธีนี้มาใช้ปรับใช้กับภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม หรืองานด้านอื่น ๆ ที่เป็นโครงการที่มีความสำคัญ หรือโครงการระหว่างประเทศจะสามารถสร้างประโยชน์และอัตราความสำเร็จของงานที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ใน

กระบวนการทำงานของสัญญาย่อมสามารถเกิดข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาได้ตลอดเวลา การมีบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญช่วยในการบริหารจัดการแล้วนั้นย่อมถือเป็นอีกหลักการทำงานหนึ่งที่มีกลไกที่ดีเพื่อจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกวิธี ทำให้โครงการมีความน่าเชื่อถืออีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขที่ทันเวลาและถูกจุดมากขึ้น การที่โครงการไม่ต้องหยุดชะงัก หรือมีปัญหาใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อไม่ประสบความสำเร็จย่อมเป็นผลดีกับเศรษฐกิจโดยรวมได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมให้มีบทบาทของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทในสัญญาธุรกิจต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนโดยกำหนดเป็นรายละเอียดที่เป็นหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน การได้รับการส่งเสริม หรือเผยแพร่วิธีการให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นหลักในการจัดการงานระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการทางเลือกจะช่วยให้กระบวนการนี้เป็นที่รู้จักและทำให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีทำให้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทเป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้หลายธุรกิจหันมาสนใจวิธีหลีกเลี่ยงข้อพิพาทรูปแบบนี้มากำหนดไว้ในสัญญาต่าง ๆ ให้เป็นแบบมาตรฐานในสัญญาตามหลักสากลต่อไป

แผนภาพที่ 1 กลไกการระงับข้อพิพาทภายใต้สัญญา FIDIC (ที่มา; ทัชชกร มหาถลง และเจียมจิต สุวรรณน้อย, 2567)

บทสรุป

จากการวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการระงับข้อพิพาททำให้เห็นว่าการจัดการกับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่สัญญามีผลบังคับนั้นทำให้การทำงานในโครงการก่อสร้างถูกออกแบบให้สามารถจัดการกับข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้เป็นที่น่าพอใจ ด้วยงานก่อสร้างมีปัจจัยในหลายเรื่องที่ต้องบริหารจัดการให้เหมาะสมตามระยะเวลาการก่อสร้างของโครงการไม่ว่าจะเป็นค่าก่อสร้าง แรงงาน วิธีการก่อสร้างตามลักษณะวิชาชีพ รวมถึงเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจคาดหมายได้ ซึ่งหากมีข้อขัดแย้งที่นำไปสู่ข้อพิพาทย่อมส่งผลกระทบต่อเงินลงทุน เวลา และโอกาสทางธุรกิจต่าง ๆ ได้ เนื่องจากในระหว่างการค้าโครงการก่อสร้างมีการกำหนดเงื่อนไขให้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทต้องตรวจเยี่ยมการทำงานในโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น คณะกรรมการระงับข้อพิพาทจึงสามารถให้คำแนะนำแก่คู่สัญญาและสามารถป้องกันการเกิดข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จเพราะบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดทำให้คณะกรรมการระงับข้อพิพาทสามารถเข้าถึงปัญหาได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งผู้ที่ถูกแต่งตั้งเป็นกรรมการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในงานก่อสร้างเหล่านั้น รวมถึงยังสามารถแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายหรือเทคนิคเข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงานของกรรมการได้ด้วย ซึ่งกลไกการระงับข้อพิพาทภายใต้สัญญางานก่อสร้างของ FIDIC ใช้รูปแบบ “คณะกรรมการข้อพิพาท” หรือ Dispute Board (DB) ซึ่งเป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถจัดการข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในกรอบของสัญญา โดยไม่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการหรือศาลในทันที โดยทั่วไป DB จะถูกจัดตั้งตั้งแต่เริ่มโครงการ และประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลาง มีหน้าที่ติดตามโครงการ รับฟังข้อร้องเรียน และวินิจฉัยเมื่อเกิดข้อพิพาท รูปแบบของ DB มีทั้งที่ให้ข้อเสนอแนะไม่ผูกพัน (Dispute Review Board: DRB) และที่ให้คำตัดสินมีผลผูกพันชั่วคราว (Dispute Adjudication Board: DAB) ซึ่งภายหลัง FIDIC 2017 ได้พัฒนาให้รวมทั้งสองหน้าที่เป็นรูปแบบ Dispute Avoidance/Adjudication Board (DAAB) โดย DB มีบทบาทสำคัญในการลดความล่าช้าและค่าใช้จ่ายของโครงการ รวมทั้งรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา ทั้งนี้ คำตัดสินของ DB จะมีผลผูกพันเว้นแต่จะมีการนำข้อพิพาทเข้าสู่อนุญาโตตุลาการภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 28 วันหลังจากได้รับคำตัดสิน (FIDIC, 2017; ปัญญา หาญล้ายวง, 2564; วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2562; ธีรยุทธ ปางวิรุฬห์รักษ์, 2563; วิศิษฐ์ ลิ้มประนนะ, 2565)

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ประเด็นสำคัญเวลาแก้ไขข้อขัดแย้งไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางกฎหมายที่มีสภาพบังคับเท่านั้น หากแต่ต้องการให้ข้อขัดแย้งได้รับความแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อให้โครงการยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ ทั้งยังรักษาสัมพันธภาพที่ดีของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย รวมถึงเรื่องระยะเวลาและการรักษาความลับทางการค้าถือเป็นประเด็นที่สำคัญให้สัญญายังคงดำเนินต่อไปจนงานเสร็จสมบูรณ์ การมีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทอาจเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในแง่การลงทุนกับโครงการหากแต่กลับให้ผลลัพธ์ที่ดีเพราะหากไม่มีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทแล้วเมื่อเกิดข้อขัดแย้งในการทำงานต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการหรือทางศาลค่าใช้จ่ายในการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความล่าช้าหรือต้นทุนค่าเสียโอกาสกับการฟ้องร้องดำเนินคดี และการหยุดงาน อาจมีมูลค่าสูญเสียที่สูงมากกว่าการมีผู้เข้ามาช่วยจัดการความขัดแย้งได้ทันที ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ ประเทศไทยยังไม่คุ้นชินกับการใช้กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกจึงทำให้การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในรูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทไม่ได้รับความนิยมและไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควรทั้งที่สัญญา FIDIC มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในสัญญาก่อสร้างโครงการสำคัญและโครงการก่อสร้างระหว่างประเทศต่าง ๆ มาเป็นเวลานานและเป็นที่ยอมรับถึงความสำเร็จในการบริหารโครงการก่อสร้างไม่ให้เกิดข้อพิพาทที่ต้องใช้เวลานานในการหาข้อยุติ

สัญญา FIDIC เป็นสัญญาในงานก่อสร้างมาตรฐานซึ่งถูกนำมาใช้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเนื่องจากเป็นสัญญาที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันเงินกู้ยืมอย่างเช่น ธนาคารโลก (World Bank) หรือ Asian Development Bank (ADB) ด้วยข้อสัญญาที่ให้ความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันมีการระบุสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาได้ชัดเจนและสะดวกในการประยุกต์ใช้กับสัญญาก่อสร้างทั่วไป การบริหารโครงการให้มีความยั่งยืนต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว การมีกลไกที่สำคัญของสัญญาที่เป็นวิธีการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทถูกออกแบบไว้ในรูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทซึ่งถูกเลือกมาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญตามลักษณะของโครงการ หากเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินโครงการ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจะเป็นผู้จัดการข้อขัดแย้งด้วยวิธีการตามความเหมาะสมก่อนการใช้วิธีการทางอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทจึงถือเป็นกระบวนการทางเลือกอีกวิธีการหนึ่งที่สำคัญกับการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เสนอกำหนดให้สัญญามาตรฐานในธุรกิจอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีวิธีการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทด้วยคณะกรรมการระงับข้อพิพาท

เมื่อพิจารณากระบวนการทำงานของคณะกรรมการระงับข้อพิพาททำให้เห็นว่าการส่งเสริมจูงใจให้สัญญาทางธุรกิจต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนกำหนดให้มีคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเป็นส่วนหนึ่งในข้อสัญญามาตรฐานเหมือนกับที่ FIDIC วางต้นแบบไว้ จะส่งผลสำเร็จที่ดีกับหลายธุรกิจ เนื่องจากสัญญาทางธุรกิจคู่ค้ามีความมุ่งหมายที่จะต่อยอดการทำการค้า กิจการ หรือความร่วมมือต่อกันเป็นระยะเวลายาว กลไกการทำงานที่มีการกำหนดวิธีการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทไว้ในสัญญาให้เป็นแบบมาตรฐานจะช่วยให้การทำงานมีความง่ายขึ้น ด้วยวิธีการที่ไม่จำเป็นต้องเป็นทางการโดยมอบหมายให้กรรมการระงับข้อพิพาทเป็นผู้ทำหน้าที่เหมือนกับหนึ่งในผู้บริหารโครงการที่ต้องมีความใกล้ชิดกับโครงการที่สามารถเข้าไปตรวจสอบ ดูแลการดำเนินงานของโครงการตลอดระยะเวลาของสัญญา รวมถึงการให้คำปรึกษาและความเห็นเกี่ยวกับโครงการกับคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้

2. เสนอให้หน่วยงานที่เป็นสถาบันจัดการงานระงับข้อพิพาททางเลือกเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคณะกรรมการระงับข้อพิพาทโดยกำหนดเป็นรายละเอียดที่ชัดเจน ตั้งแต่กระบวนการจัดทำข้อตกลงมาตรฐานในการตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทตามสัญญา การสร้างกฎเกณฑ์และข้อกำหนดในการทำหน้าที่เพื่อเป็นต้นแบบข้อตกลงในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทเหมือนกับที่สมาพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ มีการจัดทำสัญญามาตรฐานงานก่อสร้าง (FIDIC) หรือหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce: ICC) วางหลักเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทในการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งทางด้านพาณิชย์ทั้งหลาย เป็นต้น รวมถึงการเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมที่จะทำหน้าที่ประสานงานเพื่อทำความเข้าใจกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ด้วยการเสนอให้มีกระบวนการหลีกเลี่ยงข้อพิพาทในสัญญามาตรฐานกับธุรกิจอื่น ๆ รวมถึงจะเป็นข้อเสนอที่สามารถนำมาใช้อันเป็นประโยชน์กับการทำงานด้านกฎหมายอีกทางหนึ่งด้วย

เอกสารอ้างอิง

ธีรยุทธ ปางวิรุฬห์รักษ์. (2563). แนวทางการระงับข้อพิพาทในสัญญาระหว่างประเทศภาคก่อสร้าง. *วารสารกฎหมายและพัฒนากฎ, 11*(1), 45–59.

ปัญญา หาญลำยวง. (2564). *การจัดการข้อพิพาทในสัญญาก่อสร้างระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2562). การบริหารสัญญาก่อสร้างและข้อพิพาท: แนวทางการใช้คณะกรรมการข้อพิพาท. *วารสารนิติศาสตร์*, 48(2), 101-120.

วิศิษฐ์ ลิ้มประนะ. (2565). อนุญาโตตุลาการกับการระงับข้อพิพาททางวิศวกรรมก่อสร้าง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Federation International des Ingenieurs-Conseils (FIDIC). (2017). *Conditions of Contract for Construction for Building and Engineering Works Designed by the Employer (Red Book)*. FIDIC.